

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrtletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrtletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMACINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglasi): Trikrat razdeljena peti vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravištvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 19.

V Ljubljani, dne 19. julija 1913.

Leto I.

Novi kazenski zakon.

Kakor smo že v zadnji številki našega lista poročali, je sprejela gosposka zbornica v svojem zadnjem zasedanju nov osnutek kazenskega zakona, ki se je z uvedbo prisedniških sodišč pomembno zboljšal.

Sedaj hočemo omeniti še nekaj nadaljnjih novih načrtov osnutka tega zakona. Predvsem naj navedemo preosnovo jetništva. Osnutek novega kazenskega zakona polaga veliko važnost na to, da se vrste kazni na svobodi tudi po kraju izvršbe strogo razločujejo. Kazni ječe se morajo izvršiti v zavodih, ki so le za izvrševanje te vrste kazni namenjeni. S tem se ne prepreči le vsako občevarje med jetniki in drugimi, kar bi se dalo tudi drugače doseči, ampak se ohrani tudi značaj te kazni navzven kot najtežje kazni na svobodi. Kazni zapora se izvršujejo po novem osnutku po njih trpežu v posebnih kaznilnicah ali v sodnijskih jetnišnicah, kazni vozele v zadnjih. Za izvršbo zapornih kazni se imajo v jetnišnicah napraviti posebni oddelki, tako da so od prostorov, določenih za jetnike, ločeni. Justična uprava bo imela nadalje skrbeti za to, da bo vsakršno

občevarje med kaznjenci, ki imajo prestati različne kazni, izključeno. Namerava se tudi izvršitev kazni zapora in ječe polagoma na ta način centralizirati, da se bodo ustanovile večje jetnišnice za več okrajnih sodišč skupaj in tako se bodo tudi lahko popolno ločilni različni kraji izvršitve kazni.

Kazen ječe se bode izrekla do dvajset let ali pa za čas življenja (do smrti), kazen zapora na tri dni do dvajset let, kazen voze na en dan do pet let. Hišni zapor se je obdržal. Izrekel se bo do 14 dni za bolehnice ter take osebe, ki vsled pridobitnih razmer ne utegnejo opustiti svojega posla. Le kazni zapora do šestih mesecev se lahko poostre s postom in trdim ležiščem.

Smrtna kazen se je dozdal izrekla v nastopnih sedmih slučajih; v slučaju veleizdaje, umora, roparskega uboja, zažiga, zlobne občevarne poškodbe tuje lastnine, povzročitve obče nevarnosti in preteče nevarnosti po raztreljivih.

Po novem osnutku se bodo kaznovala z obsodbo na smrt le usmritev cesarja in poizkus tega dejanja kakor tudi gotovi obtežilni slučajji umora, vendar je sodnemu dvoru v teh slučajih dano na prosto, da prisodi ali smrtno kazen ali dosmrtno ječo.

Podlistek.

Pomota.

Povest. — Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska.
Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Tudi žanji so bili začudeni, ker so skrivoma zasledovali gospodinjino začudenje in zadrego. Mikulčičkova jim je pošepetala skrivnost in videči, da Martin sedi med njimi tudi nekako nemiren, so si mislili, da ga oni ovirajo pri tem poslu. Samo gospodar ni mislil na ničesar; jedel je kakor običajno za tri, ne zmeče se za nemir ostalih, niti ne zapazivši nemira svoje žene. Vse slabo je prepustil njej; ni se brigal ne za gospodarstvo, niti za otroke, kajti vse to je opravljala ona. Pri delu se ni prenaljil, kar je izviralo iz njegovega okornega, dasiravno kaj dobrega značaja. Edino, k čemur se ni dal priganjati, sta bila jed in spanje. Njegova žena ga je navadno nahranila že naprej, da ljudje ne bil rekli, da se pri mizi ne more najesti, ali da nemara ni rad molil.¹

A Marka, kakor bi se bila spovrgla po naravi svojega nelastnega očeta. Niti ona ni bila vneta za delo, niti ona se ni dosti brigala za skrbi in visoko mereče nakane svoje matere. Živela je slično ofroku pod njenim vodstvom in obrambo. Privadila se je bila misli, da se Martin k njim priženi, toda še stokrat rajši je zbijala šale s „fantini“, katere je mati na vse mogoče načine (četudi skrivoma) vabila na dom, da bi se čulo, da ima tako vrlo hčerko. Sicer pa se materi ni bilo treba dosti truditi. Marka je navzlic svoji nizki rasti slovela po vaškem okusu kot krasotica: lice je imela okroglo in rdeče, oči črne in majhne slične trnju, ki pa so se smejale slehrnemu mladeniču, naj si je bil ta že premožen ali reven. Pošalila se je časih tudi z Martinom, toda takrat jo je mati navadno pokregala. Zapazila je, da se on obnaša proti njej z isto resnobno prizanesljivostjo in pojasnovala si je, češ, da on noče, da bi zbijala šale z njim kakor z drugimi. Sicer pa je bila mati ponosna na to, da se je Marka znala bistroumno šaliti s fanti in da se je neprenehoma smejala.

Danes pa, ko je osupnila nakrat nad čudnim Martinovim obnašanjem, ni je več veselila Markina šala. Sedaj je pritekla iz kuhinje, kjer bi imela pomivati posodo, zaletela se v nekaterega izmed žanjev in s

¹ Kdor ne moli, o njem pravijo, da se ne more nasititi.

Povrnitev v zločinstvo se bode mnogo strože kaznovala. Tudi denarne kazni so kot glavne in stranske kazni pripuščene in se denarne kazni prilagodijo razmeram dohodkov. Pripuščene so v znesku od 2 do 50.000 kron. Kazen po novem načrtu nikoli ne zastari.

Po novem zakonu mora sodnik pri hudodelstvih zlasti preudariti, si je li bil krivec svest učinka svojega dejanja.

Od pojma tatvine, poneverbe in goljufige so se izločili takšni slučajji, ki po pojmovanju ljudstva niso nepošteni, kakor tatinski lov itd.

Novo je poglavje o kaznivih dejanjih v pomorskem plovstvu, poostrena so določila o vohunski službi za tuje države.

Zakon hoče gospodarsko slabotnejšega ščititi pred močnejšim. Zato se prav strogo kaznuje kupčevanje z dekleti, tudi v slučaju, da so bila dekleta o svoji usodi poučena, nadalje zapeljevanje gospodarsko odvisne ženske.

Prešestvovanje naj ne bo več kaznivo dejanje, če se je zakonska zveza obojestransko ločila, tudi odpeljanje omožene ženske se ne bo več kaznovalo, če je v to privolila, odpeljanje neomožene ženske pa se kaznuje le v slučaju, da to želi ženska.

Važno je tudi to, da se bodo odsodbe zaradi hazardnih iger omejile.

Zdravnikom je pod kaznijo prepovedano, samovoljno zdraviti bolnike, tudi ne smejo izvršiti nikakoršnih znanstvenih zdravniških poizkusov na ljudeh.

Važno je nadalje, da se najmanjše izmere kazni lahko znižajo.

Kaznjenci, ki se dobro vedejo, se lahko pomiloste, ko so prestali dve tretjini kazni, ako je bila njih kazen daljša od enega leta, v dosmrtno ječo obsojeni lahko dosežejo prostost po 15 letih.

Mnogo dobrodejnih olajšav je tudi glede kaznivosti mladoletnih.

Kakor vidimo iz teh nekaj navedenih podatkov, je novi kazenski zakon na višku časa.

Gosposka zbornica ga je sprejela, in tako čaka edino le svoje rešitve v poslanski zbornici, ki pa morda v sedanjih razmerah še dolgo ne bo razpravljala o njem.

Dogodki na Balkanu.

O položaju.

Romunska vojska je popolnoma mirno vkorakala v bolgarsko ozemlje. Bolgarija, vojaško popolno izmučena, se temu pohodu nikakor ne upira in bolgarska vlada protestuje le v diplomatskih notah proti stopanju Romunske. Ko bi se morda Bolgarija upirala, bi znalo to dovesti do poraza bolgarske države, ker je zopet celo poražena Turčija dvignila svoj krepak glas, ki zahteva, da se bolgarske čete takoj umaknejo izpred nove mejne črte Enos—Midia. Turčija je svoji armadi tudi že dala povelje, da naj začne prodirati. Po zadnjih poročilih zapuščajo bolgarske čete pred Čataldžo svoje pozicije. Pogajanja, ki jih je vodil Načević v imenu bolgarske vlade v svrhu, da izjavi Turčija svojo nevtrality, niso imela zaželjenega uspeha. Od vseh strani obkoljeni Bolgariji ni preostajalo nič drugega kot da zakliče Rusijo na pomoč in da zaprosi velesile za posredovanje. Na obupen položaj dežele in vlade kažejo tudi poročila, da se je izvršil atentat na dr. Daneva, kojega rusofilska politika je vzrok bolgarskemu porazu. Druga poročila, ki pa do sedaj še niso potrjena, trdè celo, da je bil atentat naperjen proti kralju Ferdinandu samemu. Nič gotovega se ne more izvedeti, ker Bolgarska ne pripušča, da se o dejanskih razmerah, ki vladajo v deželi, objavljajo poročila.

V Sofiji vlada baje revolucionarno gibanje, v vojaških krogih po so skrajno ogorčeni. Vojna sodišča delujejo neprestano in mnogo oseb je bilo bojda obsojenih na smrt.

Romunija, ki je po svojem poslaniku izjavila, da ne išče vojaških uspehov, ampak da je le posegla

tem spravila v smeh vse. Zapazila je, da Martin gleda na Marko znovič s to prizanesljivostjo, ki je spravljala mater v zadrego. A ko mu je Marka zbila v šali žlico z rok, zaletevši se vanj kot razposajeno dete, je nevoljna zakričala nanjo.

Bila je že blizu polnoč, ko so žanjci, utrujeni od pijače in prisiljenega razgovora, napotili se domov. Martin se je takoj po oni šali zgubil iz sobe — niti Marke ni bilo nikjer. Pospremišči žanjce na prag, je Grajska začula sumljiv šepet na dvorišču in domislila si je, da sta se mlada šla pogovarjat v samoto. To jo je pomirilo — toda začudila se je, ko je čez trenutek začula na tihem dvorišču zamolki razgovor. Nekdo je vneto izpraševal, če je resnica, da se omoži z Martinom.

„To se ne sme zgoditi, Marka!“ je začula razjarjen glas očitno razvnetega mladeniča.

„Čemu se ne bi smelo?“ ga podraži Marka ter se znovič razbrzdano nasmeji.

„Radi tega, ker se ne sme. Poprej mu noge polomim, — ga ubijem — naj me potem tudi obesijo. Toda ti njegova biti ne smeš — nikdar!“

„Čemu ne bi smela?“ In Grajska, strinjajoča se s hčerko, se je tudi nasmejala.

„Radi tega, ker te imam rad, Marka...“

Nov smeh, nekoliko glasnejši, kakor bi bil priličen za tak intimni razgovor, je bil odgovor na vneto izrečene besede zaljubljenčeve. „A Beta — ali jo hočeš pustiti? Mar misliš, da ne vem, da imaš svojo?!“

„Kaj je meni ona mar? Ne verjemi, Marka, to so samo želje naše matere... Toda mene nihče ne more prisiliti — jaz pojdem tjakaj, kamor me vleče srce. Ko bi samo ti hotela, ako ne bi vzela tega! Čakaj me, ne omoži se in jaz nikdar več ne pogledam za ono ‚sušico‘, draga moja!“

Marka se je znovič nasmejala. Vedela je, da se Betka glede lepote ne more kosati z njo: ona je suha kot treska, pa tudi lice ima razorano. Mladič se ji torej radi tega posmehujejo, češ, da se je rodila na strnišču, toda Betka ima denar in radi tega se ni čuditi, da ima tudi dovolj snubačev.

„Ti se lažeš, Janko,“ je rekla resnobnejše, nekako dvomljivo, toda tudi veselo ob enem. Grajsko je to zbudilo; zapazila je, da to ni več šala.

„Ne lažem se!“ ji odvrne on vneto, oveseljen po nežnem tonu. „Verjemi mi, kakor veruješ v Boga: ti si moja ljuba, edina, najljubša na vsem svetu!“

vmes, da uveljavi svoj vpliv na Balkanu in vzdrži ravnovesje, je zasedla vse ozemlje Dobrič—Balčik—Tutarkan.

Tudi Turčija je zasedla s svojimi četami črto Enos—Midia in po najnovejših poročilih prodirajo turške čete že čez to mejo, ki so jo poslaniki določili za bodočo mejo med Bolgarijo in Turčijo. Seveda bodo velevali Turku zaukazale, da mora sklep vesil upoštevati, in se bode moral s svojimi četami zopet umakniti v določeno mejo.

Kako se porazdeli ozemlje ?

V glavnem ima iti srbsko-grška meja od južnega dela Ohridskega jezera čez južni del Prespanskega jezera do Florine, ki pripade Srbiji; odtod čez Vodeno, o katere usodi še ni odločeno, do Doirana in Demirhisarja, ki najbrže pripade Grčiji; Srbija bi dobila pelagonsko ozemlje, večji del bitolske železnice, večji del vardarske doline in strumično dolino. — Grčija pa široko solunsko zaledje s Solunom, cel kalkidiški polotok, dobre strateške postojanke na gorah, ki obvladujejo dohod k Solunu in orfanski morški zaliv pri Orfanu ali celó pri Kavali. — Nasproti Bulgariji bi šla mejna črta ob Strumici ali celó ob črti: Osogorska planina, Maleška planina z mestom Pečevo, potem ob Strumici od Demirhisarja do Tahinskega jezera, tako da bi Srbiji ne ostalo samo vse Ovčje polje, Kratovo, Kočani, Štip, Radovište, Pečevo in Strumica, marveč tudi vsa dolina reke Bregalnice od njenega izvira, vsa Plačkaviška planina, južni del Maleške in severozapadni del Bjelaniške planine. Na ta način bi bilo srbsko in grško ozemlje strateško zavarovano, obenem pa zagotovljeno ravnotežje na Balkanu. Srbija bi potem merila 95—100.000 km², Bulgarija pa 130—140.000 km².

Srbske zmage.

Obilne posamezne boje, ki so se nepretrgano bili v Macedoniji med Srbi in Bolgari, pač ne moremo

Po teh besedah je mati zamán napenjala posluh — šepetala sta potihoma, toda ne več koketno, ne posmešno, marveč zadovoljno.

Grajska je zakašljala. „Pojdi, Marka, domov!“ je zaklicala velelno, toda njen glas je doneč nežno, laskavo.

„A vi fantje, odpravite se takisto,“ je dodala z istim tonom, kakor da ne bi vedela, da je samo eden; „zaspani jutri ne boste mogli stopati za plugom.“

Potolažena je šla v kuhinjo. Vedela je, da to ni nihče drugi, kakor županov Janko. Mati mu je že davno poiskala nevesto — a evo, on pa škili za njeno hčerko. Mahoma se ji posveti v glavi misel, kako bi se hudovala županovka, ko bi se prekrizali njeni načrti z Beto. Ko bi tekmovali oni dve med seboj za prvenstvo... Toda Martin je vreden več, nega ta — oj več!

Marka je stekla razvnetega lica v kuhinjo ter požežikovala pred lučjo s svojimi drobnimi očmi. Bilo je očitno, da se je radovala svojega uspeha.

Spomnivši se Martina, je mati spoznala za propešno: ošteti jo z omembo: „Ali se spodobi, deklica postopati zunaj z mladeniči do polnoči!“

„Kaj, saj še nisem oddanka (zaročenka),“ ji odvrne ta smehljaje; bilo je očitno, da je prav nič

označiti kot dolgo trajajočo bitko. Ti boji so se istočasno bili ob vsi fronti, ki se je na več sto kilometrov raztezala. Ob vsej tej bojni črti so se morali Bolgari umakati, le pri Krivolaku so imeli en dan nekaj uspehov. Bitka pri Osigovi planini je bila za Bolgare usodepolna. Tu so Srbi desno bolgarsko krilo popolnoma potisnili nazaj in s tem dosegli, da se je moralo tudi središče umakniti, kjer so se bili ljuti boji pri Kočani, Štipu, Krivolaku. Posebno ljuti so bili boji pri Krivolaku, kjer so skušali Bolgari predreti srbsko središče. Skoraj bi se bilo Bolgarom to posrečilo. Že je bila timoška divizija obkoljena in Bolgari so že upali na sijajno zmago, ko je naenkrat še pravčasno dospela moravska divizija na bojišče, da reši obupen položaj srbskih čet. Bolgari so se morali z velikanskimi žrtvami umakniti proti kraju Radovište in Srbi so zvečer zasedli Štip in Kočano. V vseh teh bitkah je padlo na srbski strani 40.000 mož, na bolgarski pa 60.000 mož.

Po izgubljenih bitkah pri Kočanah, Štipu in Krivolaku so začeli Bolgari v neredu bežati proti bolgarski meji. Pri vsem tem umikanju niso imeli časa, da se oddahnejo. Komaj so dospeli v kak kraj, že je bila srbska kavalerija tu in jih zapodila naprej.

Tudi ob stari srbsko-bolgarski meji na severu so se bili hudi boji. Bolgari so tu vdrli na srbsko zemljo in z začetka vzeli Srbom nekaj trdnjav. A tudi tu so Srbi končno potisnili Bolgare nazaj na bolgarsko zemljo. Zlasti krvavi so bili boji pri Knježevacu in Zaječarju. Pri Knježevacu so bili Bolgari izvabljeni v past. Ko so se vojaške čete nahajale v nekem kotlu, so jih Srbi obkolili in vse pobili.

Grški uspehi.

Hudo so bili Bolgari tudi poraženi v bojih z Grki. Bolgari so namreč mislili, da zadošča če postavijo skoraj dvakrat tako veliki grški armadi komaj 35.000 mož nasproti pod poveljstvom izvrstnega generala Ivanova, ki je imel nalogo, braniti s svojo majhno

ni ganilo očitjanje, o katerem je vedela, da ni odkritosrčno.

„Toda postaneš,“ je dodala resnobnejše; „ne vem, kaj si bo mislil Martin, ko bi tako z vsakim...“

„Martin, vedno le ta Martin! Kaj neki hočete zmerom ž njim, ko se pa on ne poprime ničesar,“ ji odvrne hči nevoljno. „Ves teden že godete o snubitvi, toda on ne zine nič...“

„Ali naj poklekne pred teboj, ker si pa takšna...?“ se je razjezila mati sedaj že resnično ter osupla z urno mislijo dodala: „Martin je zmerom isti — pazi, da si sama ne skaziš svoje sreče. Mogoče, da si ga danes kar odgnala...“

Deklica je slično kljubovalnemu otroku skomignila z rameni in se podala v sobo. Drugekrati bi se bila razgovorila, da bi spravila mater v dobro voljo, danes pa je bilo materino naročilo nepotrebno, ker ji je kvarilo dobro voljo.

„Počakaj!“ je dodala, nezadovoljna z njenim ravnanjem. A ko se je hči vrnila, vprašala je je navidezno malomarno: „Kdo je bil na dvorišču?“

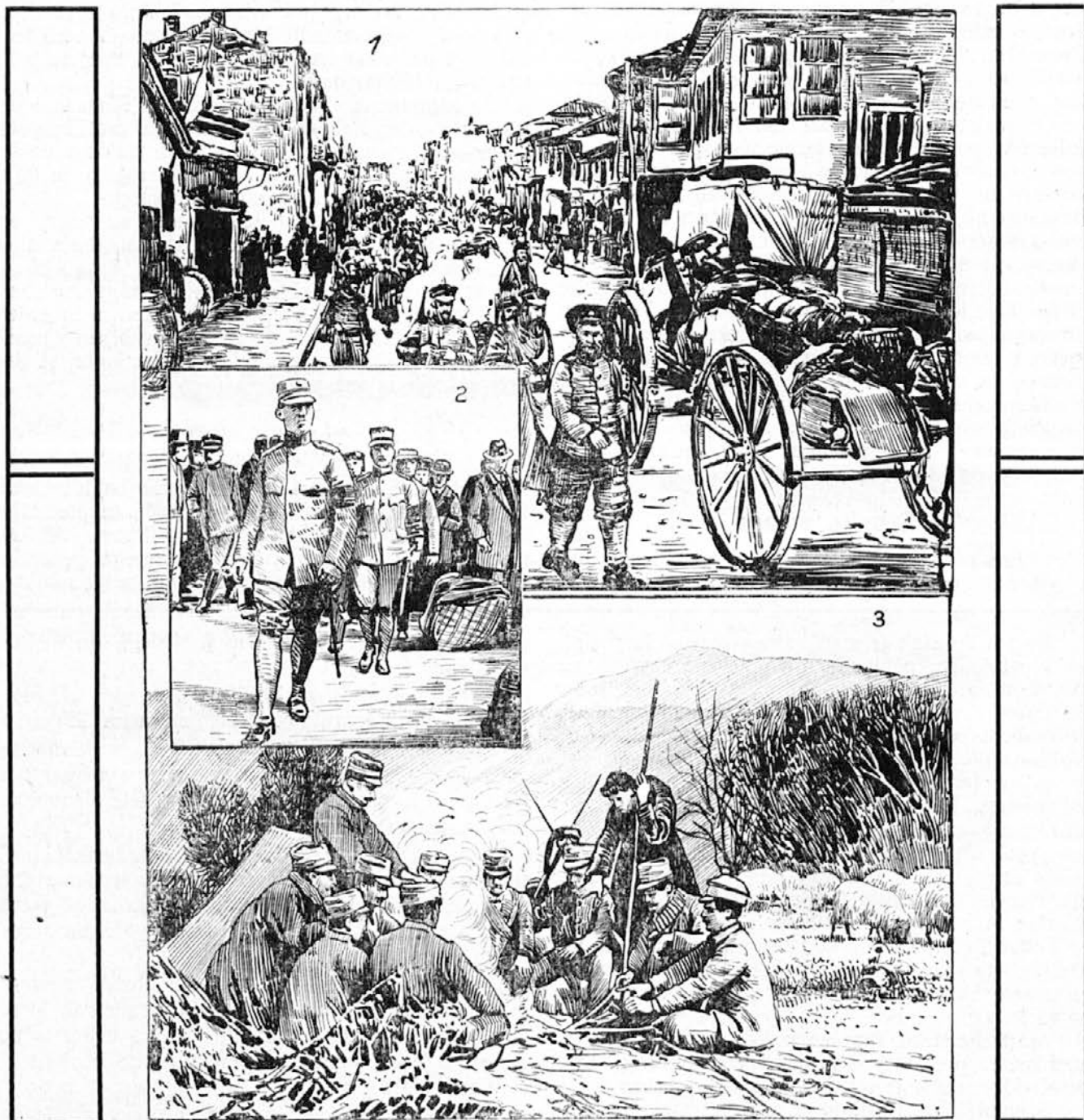
(Dalje prihodnjic.)

četo razsežen prostor med Doiranom in Tahinskim jezerom. Ivanov je utrdil svoje pozicije kolikor mogoče in upal, da se bo mogel dolgo časa držati v defenzivi. A Grki so zavzeli eno pozicijo za drugo in bolgarske čete so se morale hitro umakniti. Mnogo topov so Grki zaplenili. Bolgari so morali zaporedoma zapustiti Doiran, Mačikovo, Kilkis, Lahano in Nigrito. Pri Demir-Hissarju, Seresu in Strumici so se še enkrat zbrali a tudi so bili premagani od Grkov.

Pri Strumici sta se grška in srbska armada združili, s čimer je položaj Bolgarov postal brezupen.

Žrtve. — Kdo je kriv bolgarskega poraza?

V Sofiji računajo, da znašajo žrtve balkanskih držav v zadnji vojni vsega vkup do 100.000 mrtvih in rajenih ter da se morajo vojne operacije že vsled tega ustaviti. Kakor se čuje v tukajšnjih krogih, bo Rusija posredovala, da se vojna takoj zaključi in se začne mirovna pogajanja. Ogorčenje ljudstva proti politiki dr. Daneva vedno bolj narašča; predbacivajo mu, da je se s svojo politiko v diplomatičnem in političnem oziru dovedel Bulgarijo v sedanji težki položaj.

Slika iz bolgarske vojne. 1 Bolgari beže iz mesta Štipa, ki so ga zasedli Srbi. 2 Grški prestolonaslednik Juri na bojnem torišču. 3 Grški pešci okrog taborskega ognja v bližini Soluna.

Dolže ga, da je zakrivil bolgarski poraz, ker je odklonil Savovov vojni načrt. Savov je namreč izdelal vojni načrt, po katerem naj bi se bil izvedel glavni bolgarski napad iz Küstendila na Piroto; srbska armada v Makedoniji naj bi se bila z boji le zadrževala. Danes pa je ta načrt zavrgel, češ, da bi ogorčil Rusijo, in je ukazal, da sme bolgarska armada v Srbijo šele vdreti, ko bodo Srbi vdrtli na bolgarsko zemljo. Nato je Savov kot glavni poveljnik odstopil, sledil mu je pa rusofilni general Dimitrijevič, ki je moral hitro nov vojni načrt izdelati. Vodstvo bolgarske armade se zato ni izkazalo.

Vojskovodje v balkanski vojni.

Na macedonskem bojišču je sedaj zopet razsajala ljuta vojna v najgroznejši obliki med prejšnjimi zavezniki, katerimi se je pridružila tudi Romunija, ki v zvezi s Srbi in Grki grozi Bolgarom popoln pogin. Narodi, ki so bili navidezno popolnoma izmučeni po turški vojni, so zopet zgrabili za orožje, da začno novo prelivanje krvi in vsak dan se je poročalo o večdnevih bojih in bitkah. V razne vojske so uvrstili najboljše vojake in že se je mislilo, da tega klanja

General Radko Dimitrijevič, najvišji vojskovodja bolgarske armade.

K balkanski vojni. Od leve na desno: General Ivanov, bolgarski vojskovodja; general Putnik, vojvoda srbski; grški kralj Konstantin, vrhovni vojskovodja grški; romunski prestolonaslednik Ferdinand, nadpoveljnik romunski.

ne bo taku kmalu konec, ko pride poročilo, da je bolgarska armada popolnoma poražena. Srbski glavni voditelj vseh operacij je general Putnik kot organizator in generalisimus, Bolgarom zapoveduje general Ivanov, slavni zmagovalec pri Drinoplju, nadpoveljstvo nad grško armado je prevzel kralj Konstantin sam, in romunski vojski, ki je bila pred kratkim mobilizirana, je stopil na čelo prestolonaslednik Ferdinand. Naša slika kaže vse te poveljnike v sedanji novi balkanski vojni.

General Dimitrijevič.

General Dimitrijevič je bil sedaj v srbsko-bolgarskem sporu imenovan za najvišjega vojskovodjo bolgarskih čet. Dimitrijevič, ki je mož jako burne preteklosti, je eden izmed bolgarskih generalov, ki so preje igrali veliko vlogo na polju notranje politike bolgarske. Saj je bil glavni nasprotnik in sovražnik Battenberžana, kojega pregnanja se je osebno udeležil. Po uspehih pri Kirk-Kilissu v vojni zavezniških balkanskih držav proti Turkom je zapovedoval v bitki ob reki Ergene levemu bolgarskemu krilu, dočim je bilo desno bolgarsko krilo pri Lule-Burgasu pod poveljstvom generala Ivanova.

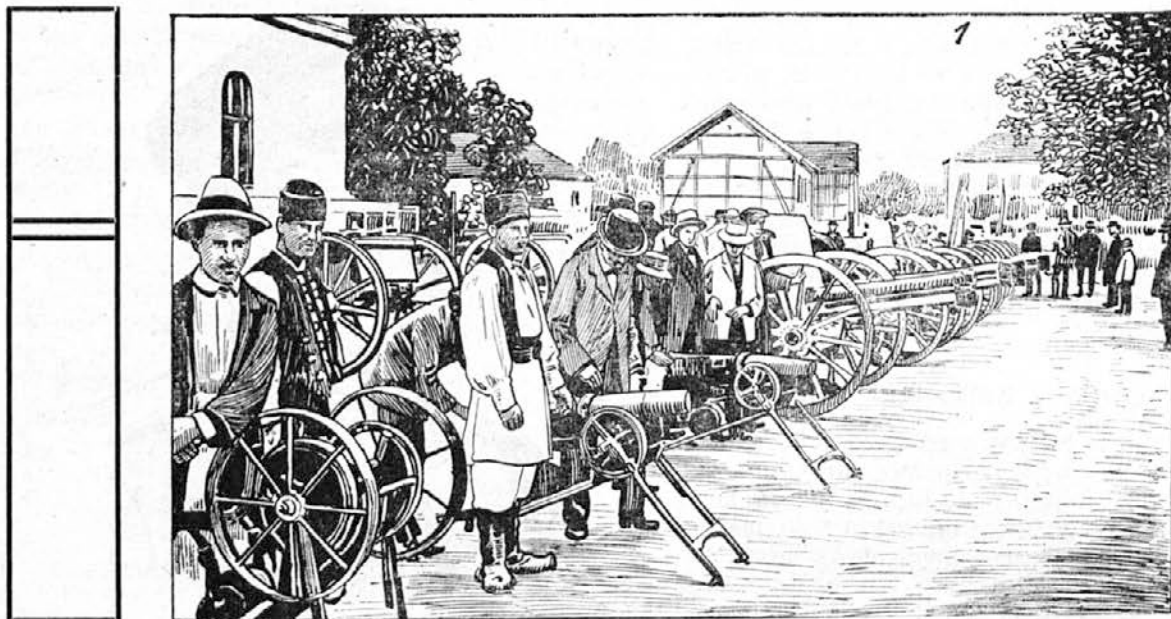
Kaj zahteva Grška od Bolgarske.

Ker je Grška stavila pretirane zahteve, se bodo sešli v Skoplju ministrski predsedniki Pašič, Venizelos in Vukotič, da pridobe Grško zato, da svoje zahteve ublaži. Vendar je le malo upanja, da se bo posrečil ta korak. Grška je zahtevala, da Bolgarska prepušča vse od Grkov in Srbov zasedeno ozemlje zaveznikom, da prizna vojno odškodnino in posebno odškodnino prebivalcem od bolgarskih čet opustošenih mest in vasi, da garantira cerkveno in šolsko avtonomijo Grkov v Trakiji in demobilizira svojo armado v roku, ki ga Srbska in Grška sporazumno določita. Vse te pogoje mora bolgarska podpisati na bojišču.

Po poročilih iz Petrograda je srbska vlada baje obvestila Rusijo, da sta Srbija in Grška pripravljeni pripusti k tej konferenci v Skoplju tudi bolgarske delegate, vsled česar smatrajo položaj za izboljššan.

Slike iz balkanske vojne.

Ena naša slika iz balkanske vojne kaže bolgarske topove, ki so jih Srbi v tej vojni zaplenili in so sedaj v belgrajski trdnjavi. Na drugi sliki vidimo pobeg Bolgarov iz Štipa in življenje vojakov v vojnem taborišču.

Vojna med Srbi in Bolgari. Bolgarski topovi in strojne puške, ki so jih zaplenili Srbi, v belgrajski trdnjavi.

Tedenske novice.

(Iz seje deželne odbora dne 12. julija 1913.) Za okrožnega zdravnika v Strajnici se imenuje sekundarij doktor Kučera. — Za tajnika kranjske deželne banke se imenuje dr. Iv. Černe, odvetniški kandidat v Ljubljani, pri gosp. Vencajzu. — Za stavbnega voditelja del za osuševanje Barja se predlaga deželni vladni, oziroma ministrstvu deželni stavbni svetnik Gailhofer. — Dovoli se prispevek za nakup neke sohe kiparja Urbanija za deželni muzej. — Razdele se razne podpore, ustanove in nagrade. — Zahtevana odškodnina lastnice Naglasove hiše se zdi večini deželne odbora previsoka; večina deželne odbora ji ponudi izdatno manjšo odškodnino. — Dela za most čez Čabranko se oddajo tvrdki Dupsky v Zagrebu za 14.138 kron 15 vin. proti temu, da naroči tvrdka gradbeni materijal v avstrijski državni polovici. — Za deželni muzej se sklene kupiti doktorsko diplomu Prešernovo. — Predlog dramatičnega društva, naj se zaradi prihodnje gledališke sezone izvoli odsek, v kojega naj pošlje poleg mestne občine tudi deželni odbor dva člana, se odkloni z večino. — Sklene se sestaviti natančno statistiko, koliko učiteljskega osebja je vpokojenega in koliko na stalnem dopustu. — Idrijski proračun in hiša št. 509: Pritožba proti proračunu mestne občine Idrije glede hiše št. 509 se končno soglasno zavrne ter potrdi postavka 20.000 K — za sklenjeno prezidavo hiše št. 509 64 % doklade se za toliko zvišajo, da se pokrije postavka po 20.000 K. — Pritožbi erarja proti postavki za cestne namene, se v zmislu izjave okrajnega cestnega odbora le deloma ugodi in se dotična postavka deloma zniža. — Diferenciranje doklad se ne pripusti, ker tega deželna vlada ne dovoli. — Prihodnja seja bo dne 18. avgusta 1913.

(Avtomobilne vožnje Gorica—Postojna.) Od 16. julija t. l. dalje bodo oskrbovali pošto prevažanje na progi poštni urad Gorica 1 (glavni poštni urad)—poštni urad Postojna in nazaj po dvakrat na dan avtomobili, katere bo prevzela

„Gorica—Postojna“, avtomobilna družba z o. z. v Gorici. Avtomobili bodo odhajali iz Gorice in Postojne ob 6. uri zjutraj in ob 4. uri popoldne in bodo prihajali v Gorico ob 9. uri 45 min. dopoldne in ob 7. uri 45 min. zvečer in v Postojno ob 9. uri 59 min. dopoldne, oziroma ob 7. uri 50 min. zvečer. Sedanje dvovprežne dnevne dvakratne vožne pošte na progi Gorica 4 (državni kolodvor)—Postojna in dnevne enkratne enovprežne vožne pošte Vipava—Ajdovščina se bodo opustile s koncem 15. julija.

(Nova kanalizacija v Radovljici) se bode gradila v severnem delu v dolgosti 439 m. Stara kanalizacija se bode poglobila, istotako 17 stranskih kanalov z nabiralniki. Obcestni jarek bo 880 m dolg, tlakovan s savskim okroglim kamenom ter zalit s cementom.

(Občinski lov občine Srednja vas) v Bohinju se bo oddal dne 26. julija ob devetih popoldne pri okr. glavarstvu v Radovljici.

(Vinska letina) obeta biti letos prav bogata. Iz vseh vinorodnih dežel prihajajo prav ugodna poročila. Vinska trta je ob letošnjem suhem vremenu dobro odcvetela. V Dalmaciji, Istri, Goriškem in na Vipavskem trta tako kepo kaže, da tega niti stari ljudje ne pomnijo. Pa tudi s Tirolskega, Ogrskega in Nižje Avstrije prihajajo enaka ugodna poročila o ugodni bodoči letošnji vinski letini. Vsled tega pa v poslednjem času rapidno padajo vinske cene. To padanje vinskih cen je pa povečal zdatno še v poslednjih dneh padli dež, ki je jako ugodno vplival na razvitek grozdja.

(Prepoved orožja.) V zadnjem času so se vsled nepredvidnega ravnanja s strelnim orožjem po nedoraslih osebah ponovno pripetile težke nesreče. Da se taki prigodki zbranijo, je deželna vlada otrokom in nedoraslim osebam do 16. leta brez izjeme posest strelnega orožja in streliva prepovedala, izvzemši slučaje, v katerih se morejo izkazati z orožnim listom, glasečim se na dotično ime in na dotično orožje. Prestopke te prepovedi bo kaznovalo sodišče.

(Visoki gostje v Novem mestu.) S. t. m. sta posetila Novo mesto zagrebški nadškof doktor A. Bauer in deželni predsednik kranjski ekselencia baron Schwarz s sinovoma.

(Nove dopisnice.) S 1. julijem t. l. so prišle v promet dopisnice, ki stanejo 10 vinarjev. Namenjene so iztirjevanju zneskov do 10 kron. Razlika med iztirjatvijo po navadni dopisnici in po naložni dopisnici je ta, da prejme iztirjevalec gotovo potrdilo o svoji tirjatvi; če ne prejme zneska, dobi vrnjeno dopisnico. Vsaki dopisnici je priklopljena nakaznica. Ko stranka izpopolni oba dela, to je prostor, ki je obdan z debelo rdečo črto, odda isto lahko kot navadno pošiljatev v poštno skrinjico. Za vplačani znesek dobi prejemnik levo stran dopisnice kot potrdilo. Od zneska si odtrga 20 vinarjev poštni urad za odpošiljatev denarja. Dopisnice utegnejo biti velike važnosti pri vsakem gospodarstvu, kjer se redno vršijo blagajniški računi.

(Povečanje postaje v Vižmarjih.) C. kr. ravnateljstvo državne železnice v Trstu odda v postaji Vižmarje na progi Trbiž—Ljubljana gradbena dela za povečanje postajnega poslopja proti pavšalu. Podrobni podatki o opremi ponudb, vložnem roku itd. so razvidni iz „Laibacher Zeitung“. — Predmetna pojasnila daje tudi oddelek III. c. kr. ravnateljstva državne železnice v Trstu in c. kr. sekcija I. za vzdrževanje železnic v Ljubljani.

(Iz politične službe.) Za definitivnega okrajnega komisarja je imenovan dr. Karl Bicek v Ljubljani, za prov. okr. komisarja deželnovladni koncipist dr. Alojzij Gregorin v Ljubljani, za deželnovladnega koncipista sta imenovana Gustav Golia v Novem mestu in deželnovladni konceptni praktikant Friderik Dev v Kočevju in za prov. dež. vladnega koncipista dež. vladni konceptni praktikant dr. Viljem Pfeifer v Krškem.

(Umrle) v nedeljo, dne 13. julija t. l. v deželni bolnici višji štabni zdravnik v p. dr. Fran Košmelj.

(Nova telefonska zveza.) S 7. julijem se je uvedel telefonski promet med Eibenschitzom ter Trstom in Ljubljano. Govorilna pristojbina znaša za navaden triminutni pogovor 3 K.

Razne stvari po svetu.

(Kaznovani ponarejalci vina.) Veliko pozornost vzbujajo na Reki visoke kazni s katerimi so bili kaznovani nekateri vinski trgovci zaradi ponarejanja dalmatinskega vina. V mesecu decembru lanskega leta je dobil ministerijalni svetnik Ludwig od ogrskega poljedelskega ministrstva nalog, da uvede preiskavo pri reških vinskih trgovcih. Ludwig je prišel na Reko in pregledal vse kleti trgovcev. Od nekaterih trgovcev je vzel vzorce vin, katere je poslal v Budimpešto, kjer so jih analizirali. Preiskava je pokazala, da so imeli nekateri trgovci umetno ponarejena vina. Vsled tega so bili kaznovani trgovci Dubokovich na 30.000 kron, Janovich na 1000 kron in Osterreicherejev naslednik na 20.000 kron globe.

(Obsojeni češki dragonci — protiavtstrijski demonstranti.) Kakor znano, so vprizorili češki dragonci povodom prihoda rezervistov in povodom odpotovanja na gališko mejo jeseni velike demonstracije proti ti odredbi. Več dragoncev je

bilo aretiranih in glavna obravnava proti njim se je končala letos meseca marca v Pardubicah pred tamšnjim garnizijskim sodiščem. Sodbe tega sodišča pa general konjenice pl. Kummer ni potrdil in je poslal vse tozadevne akte najvišjemu vojaškemu sodišču na Dunaj. Tu se je vršila ponovno obravnava, ki je imela sledeči rezultat: Glavna povzročitelja demonstracij dragonca rezervista Jonas in Havliček sta bila obsojena na smrt (potom ustreljenja), obenem pa sta bila pomiloščena na 8 in pol, odnosno na 8 let ječe, 19 vojakov je bilo obsojenih na ječo od 4 do 8 let, oni vojaki pa, ki so se udeležili demonstracije v popolni pijanosti, pa so bili obsojeni na večmesečno ječo. Preiskovalni zapor je trajal 7 mesecev. Skupno je bilo obsojenih 40 dragoncev-reservistov na 120 let ječe.

(Avtomobilske potovalne skupine.) Kakor poroča ministrstvo za javna dela, v čigar delokrog spada tudi pospeševanje tujskega prometa, se je pri inozemskih premožnih krogih udomačil nov način potovanja. Mesto po železnicah, prirejajo včasih cele družbe daljša potovanja v lastnih nalašč v to svrhu prirejenih avtomobilih. Ker nameravajo take družbe potovati tudi po avstrijskih deželah in pride radi svojih krasot tudi naša ožja domovina v poštev, opozarjamo prebivalstvo, naj ne dela takim potnikom nobenih neprilik, temveč jim gre kolikor najbolj mogoče na roko. V drugih deželah oblasti in prebivalci kar tekmujejo, kdo bode takim potovalcem bolj ustrežal, in imajo prebivalci od tega tudi precej gmotnih koristi. Saj puščajo ljudje, ki si lahko privoščijo tak neprimerno drag način potovanja, v deželi lepe vsote denarja.

(Knjiga vezana v človeško kožo.) V pariški centralni avkcijski palači („Hotel Drouot“) sta bili te dni na dražbi prodani dve knjigi, ki sta bili vezani v žensko kožo. Ena teh knjig je bil spis profesorja Deschanela, očeta prejšnjega zborničnega predsednika, „O dobrem in zlem, ki se ženam pripisuje“. Knjiga ima vlepljena potrdila nekaterih prič, da je vezava napravljena iz ustrojene ženske kože. Druga knjiga, Anakreonove pesmi, je vezana v kožo neke zamorke.

(Cesto preko cele Amerike) nameravajo zgraditi ameriške cementne tovarne. Doslej so v Ameriki ceste popolnoma zanemarjali, ker se je ves promet vršil po železnicah. Odkar so pa v rabi avtomobili, se pomanjkanje dobrih cest vedno bolj čuti. Sedaj so cementne tovarne na svojem občnem zboru sklenile zgraditi moderno cesto, ki bi tekla preko Zedinjenih držav od oceana do oceana in bi bila dolga 6400 kilometrov. Stroški bodo znašali krog 10 milijonov dolarjev in bodo cementni tovarnarji sami prispevali 4 milijone ostalo naj bi dala država, občine in ljudstvo v obliki prostovoljnih darov.

(Poskušen atentat na španskega kralja.) Kralj Alfonz se je pripeljal dne 3. t. m. dopoldne z avtomobilom v Madrid, da bi se udeležil ministrskega posvetovanja. Ko je avtomobil zavozil v vežo, je skočil nekdo od zadaj na voz. Policija je takoj prišla moža. Kralj ni zapazil ničesar. Mož se piše Paol Fernandez, v njegovih žepih so našli vse polno steklenih čepinj.

(Strašna ljubavna drama.) Pred kratkim je prišel iz Gorice četovodja I. Dengscherz od petega dragonskega polka v Gorici v Ptuj k vajam pri tukajšnjem pionirskem oddelku. Kmalu se je seznanil

z Olgo Preuz, hčerjo gostilniškega najemnika Preuza. Preuzovim pa to razmerje ni bilo po volji in prišlo je večkrat do burnih scen. Pretekli petek je Dengscherz zopet prišel v Preuzovo gostilno, a našel sprva samo krčmarico, pri kateri je povpraševal po mladi Preuzovi, njeni hčerki Olgi. Preuzovi se najbrže nekaj na Dengscherzu ni dopadlo in hotela je pobegniti. Komaj se je obrnila, je že Dengscherz ustrelil za njo in jo smrtno nevarno zadel. V tem je prihitela mlada, a kot pravijo, zelo lepa Olga, ki pa je istotako hotela pobegniti, ko je videla grozen prizor. Preden pa je bila to v stanu izvršiti, je Dengscherz že dvakrat ustrelil zanjo ter jo istotako smrtno nevarno zadel v hrbtenico. Koj na to si je sam pognal kroglo v senci in se sam smrtno zadet zgrudil. Preuzova, krčmarica, je umrla takoj, ko so jo prenesli v bolnico, dočim je njena hčerka Olga v smrtni nevarnosti.

(Z gradbo šole v Goričah) je prevzel za okroglih 26.000 K stavbenik Angelo Molinaro iz Škofje Loke.

(Roparski napad.) Vrtnarja Ermana, bliizu pokopališča pri Kranju, je napadel neznan lopov, ga vrgel ob tla in mu zapretel: Denar ali te umorim! K sreči ste prišli istočasno dve gospodični k vrtnarju po cvetlice in sta začeli klicati na pomoč. Ropar je, ko je začul njiju klic, pustil vrtnarja in je pobegnil.

(Neurje v Selški dolini.) V noči od 7. na 8. t. m. je razsajalo po gorovju, ki obdaja Selško dolino, hudo neurje. Strela je provzročila precejšnjo škodo. Na planini Rakitovec je strela ubila osem glav odrasle goveje živine. Enemu samemu posestniku je ubila dva vola in eno kravo.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

Gnojenje travnikov in pašnikov.

Vsakomur je sicer znano, da se mora ne samo poljščinam ampak tudi travnim rastlinam obilno pognojiti, da bogato obrode, vendar pa se glede gnojenja naših travnikov in pašnikov stori še prav tako malo, da ni čuda, če naša živinoreja, kateri je glavna podlaga umno obdelovanje travnikov in pašnikov, ne napreduje prav posebno. Kjer se gnoji, se navadno gnoji z gnojico, in sicer tako nezmerno, da je temu posledica, da vzraste na travnikih preobilo plevela; na mesto dobrih trav in detelj vzrastejo takozvane gnojne rastline, kojih redilna vrednost zaostaja občutno za ono dobrih trav in katere tudi živina zelo nerada žre. Zaželjeni uspeh dosežemo z gnojenjem z gnojnico le tedaj, če pognojimo travnike in pašnike v presledkih od 3—4 let. Ker pa pride gnojenje z gnojnico le v poštev pri zemljiščih, ki leže blizu gospodarskih poslopij in ker hlevski gnoj ne zadošča niti za potrebno gnojenje polj, mora si kmetovalec to pomanjkanje domačih gnojil nadomestiti z umetnimi gnojili.

Najizdatnejšo in najbolj dobičkonosno umetno gnojenje je gnojitev s kalijem in fosfatom, in sicer s kajnitom ali 40odstotno kalijevo soljo in Thomasovo moko (žlidro) ali superfosfatom. Na 1 oral (5754 kvadratnih metrov) raztrosi v pozni jeseni, dokler zemlja še ni zmrznila, 300 do 400 kilogramov Thomasove

moke ali superfosfata in 300 do 400 kilogramov kajnita ali 100 do 300 kilogramov 40odstotne kalijeve soli, ki jih moraš zmešati in potem še le poraztrositi. To gnojenje se tudi lahko zgodi sedaj po prvi košnji ugodno, v tem slučaju pa vzemi namesto kajnita vedno 40odstotno kalijevo sol. Gnojenje s kalijem in fosfatom ne zviša le pridelkov, marveč izboljša tudi travne brazgotine, ker sladke trave in deteljne rastline izpodrivajo mahove in drugi plevel.

Odločno pa moramo odsvetovati enostransko gnojenje le s Thomasovo moko ali superfosfatom, ker dovažamo s takim gnojenjem zemlji le eno redilno snov, in sicer fosforovo kislino. Ker pa potrebujejo travne in deteljne rastline v isti meri tudi redilne snovi kalija, moramo zemlji tudi tega dati v obliki kajnita ali 40odstotne kalijeve soli. Da enostransko gnojenje ne more prinašati trajno največjih pridelkov, to nam izpričujejo gnojilni poizkusi, ki so se v zadnjih letih v velikim številu izvrševali, in jih priobčimo v eni prihodnjih števil našega lista.

(Kdaj in kako se sme pokladati novo seno.) Dobro seno ima močan duh, kateri prihaja od neke kemične spojine, zvane „kumarin“, in nahajajoče se v travi rosulji ali bojki (nemški: Riechgras), rastoči po travnikih, in od raznih drugih dišečih snovi. Ta močan duh povzroči glavobol, oziroma nekako opijanjenje, ne samo pri ljudeh, ki so ležali v novem senu, temveč tudi pri konjih, ki bivajo v tesnih hlevih in dobivajo tako seno. Novo seno vsebuje razmeroma mnogo vode, katera se pa med ležanjem sena polagoma zmanjšuje; seno se ugreje in prej suho, da se je kar drobilo, postane ohko, vlaga vhaja polagoma iz njega. Kakšne spremembe se gode med ležanjem in vrenjem sena, se še danes ne ve prav natančno; skoraj gotovo pa povzročijo razne spremembe v senu bacili, ki se nahajajo v njem. Seno vre štiri do osem tednov. Med vrenjem izgublja seno polagoma prvotni močan duh in okus. Novo seno se sme začeti redno pokladati govedu in konjem šele po končanem vrenju, kajti če se ga začne prej redno pokladati, to živini pogostoma škoduje. Včasih se opazi, da se živina po takem senu samo močno poti, da bolj pogostoma poščiva in da je ta scalnica bolj temna od navadne ter da se dela na njenem dnu gošča. Od živali gre mehko, sluzno blato, a živali same postanejo nekako tope. Če se krma živini kar naenkrat premeni, a obenem poklada obilno, pokvari si živina prebavila in to konča potem večinoma z naglim želodčnim in črevesnim katarom, spojenim z mrzlico, žival ne mara prav za krmo, je izredno žejna, njena gobčna sluzna kožica je vnetja in s sluzjo prevlečena; od živine gre mehko in smrdeče blato. Opazilo se je večkrat tudi zatečenje udov in trebuha in nekaka zaspanost se je včasih polotila živine. Neredkokrat je živina celó poginila. V novem senu se toraj nahajajo škodljive snovi, ki, če bi živali že ne umorile, pa vsaj znatno spremenijo njene telesne iztrebke ter puste potem neugodne posledice. Kakor znano, živina takšno novo seno tudi prav hlastno žre, kar pa seveda le poviša zle posledice. Ako gre res staro seno h kraju in smo primorani poseči po novem, nepovretem senu, potem naj se novo meša s starim in kot takšno poklada. Če pa starega sena ni več, naj se novo seno zmeša s slamo in napravi potem iz te mešanice rezanico in še to poklada le v malih množinah.